

Stanisław Stępień, *Maściuch Wasyl (1873–1936)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak, na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej; zob. także Stanisław Stępień, *Maściuch Wasyl (1873–1936)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 270

MAŚCIUCH Wasyl [Bazyli] (1873–1936), kapłan greckokatolicki, teolog, kanonista, docent Uniwersytetu Lwowskiego, profesor greckokatolickiego Seminarium Duchownego w Przemyślu, pierwszy administrator apostolski Łemkowszczyzny

Ur. 30 III 1873 r. w Nowej Wsi (pow. Nowy Sącz). Pochodził z rodziny chłopskiej. Był jednym z pięciorga dzieci Osypa i Anny z d. Zaweracz. Ukończył gimnazjum w Nowym Sączu. Po złożeniu egzaminu dojrzałości wstąpił do greckokatolickiego Seminarium Duchownego we Lwowie, studia teologiczne odbył na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Lwowskiego. Konsekrowany na kapłana 12 XI 1899. Następnie pogłębił studia teologiczne w Instytucie św. Augustyna w Wiedniu, gdzie w r. 1903 uzyskał doktorat z teologii. Następnie przebywał w Rzymie, gdzie odbył praktyczny kurs prawa kanonicznego w Kongregacji do Spraw Kościołów Wschodnich. Po powrocie do kraju został prefektem gr.kat. Seminarium Duchownego w Przemyślu i prof. teologii, a następnie prawa kanonicznego. W r. 1912 habilitował się i został docentem prawa kanonicznego na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Lwowskiego, w tym też roku ordynariusz przemyski bp Konstantyn Czechowicz mianował go kanonikiem hono-

wym oraz radcą i referentem konsystorialnym (na tym ostatnim stanowisku był do 1918 r.).

Pod względem świadomości narodowej ks. W. Maściuch trwał przy poglądach staroruskich (ale nie moskalofilskich). Przywiązywał dużą wagę do tożsamości lemkowski, uważając Łemków za przedstawicieli najstarszego osadnictwa ruskiego w Karpatach. Na płaszczyźnie religijnej genezę Kościoła greckokatolickiego na tamtym terenie wiązał z misją chrystianizacyjną Cyryla i Metodego w Państwie Wielkomorawskim. Te jego poglądy w sprawach narodowych spowodowały, że po wybuchu I wojny światowej został osadzony w obozie internowania w Thalerhofie, gdzie przebywał ponad rok. Ze względu jednak, że władze nie dopatrzyły się u niego żadnych sympatii prorosyjskich, w 1916 r. został zwolniony z obozu i zmobilizowany do armii austriackiej jako kapelan polowy. Wysłany na front włoski w r. 1918 r. dostał się do niewoli. W r. 1919 powrócił do Przemysła i objął ponownie stanowisko prof. prawa kanonicznego w Seminarium Duch. 17 XI 1934 został mianowany administratorem apostolskim Łemkowszczyzny, nowej jednostki kościelnej wydzielonej z gr.kat. diecezji przemyskiej (oficjalnie rządy w AAŁ objął 19 I 1935 r.).

Ks. Maściuch położył duże zasługi w zahamowaniu zjawiska przechodzenia Łemków na prawosławie poprzez działalność pasterską na rzecz utwierdzenia ich tożsamości katolickiej. Rozpoczął wydawanie czasopisma „Wisti Apostolskoji Administracji Łemkiwszczyzny” (Wiadomości Administracji Apostolskiej Łemkowszczyzny). W celu wzmocnienia pracy duszpasterskiej sprowadził z archidiecezji lwowskiej zakon oo. Studytów, osadził ich we wsi Florynka.

W r. 1935 założył Szkołę Diaków we Wróbliku Królewskim. Zmarł 12 III 1936 r. w siedzibie adm. w Rymanowie Zdroju, 16 marca został pochowany na cmentarzu parafialnym w Nowej Wsi.

Jest on autorem prac: *Prawo kanoniczne z osobliwym uwzględnieniem prawa Cerkwy wschid. prowincyi halyckoji i zakoniu hor[ożańskich] Awstryji* (Prawo kanoniczne ze szczególnym uwzględnieniem praw Kościoła wsch. prowincji galicyjskiej i praw obywatelskich Austrii), Przemyśl 1905 (wyd. 2 – 1907); *Cerkowne prawo supružne z osobliwym uwzględnieniem prawa hr.kat. halyckoj prowincij, wostocznych awtokefalnych Cerkwiej i horożańskich zakoniu w Awstryj i na Uhorszczyni* (Prawo kościelne małżeńskie ze szczególnym uwzględnieniem prawa gr[ecko]kat[olickiej] prowincji wschodnich autokefalicznych Kościołów i praw obywatelskich w Austrii i na Węgrzech), Przemyśl 1910, a także szeregu artykułów na tematy religijne, etnograficzne i historyczne. Pozostawił w rękopisie skrypty z prawa kanonicznego przygotowane w latach 1907, 1910 i 1923.

AAN w Warszawie, MWRiOP, sygn. 354, 378, 379, 1158; AP w Przemyślu, Administracja Apostolska Łemkowszczyzny, sygn. 3, 8, 42, 59, 98, 107, 111, 121, k. 2; tamże, ABGK, sygn. 3861, 3862, 3891.

Schematyzmy gr.kat. diec. przemyskiej z lat 1899–1933; Horbal B., *Mastsiukh Vasylii*, [w:] *Encyclopedia of Rusyn History and Culture*, ed. Magocsi P.R., Pop I., Toronto-Buffalo-Londyn 2005, s. 326; Krochmal A., *Konflikt czy współpraca? Relacje między duchowieństwem łacińskim i greckokatolickim w diecezji przemyskiej w latach 1918–1939*, s. 190-194; B. Prach, *Administracja Apostolska Łemkowszczyzny*, [w:] *Łemkowie w historii i kulturze Karpat*, red. Czajkowski J., Rzeszów 1992, s. 301-303;

Stępień S., *The Greek Catholic Church in the Lemko Region in WWII and its Liquidation (1939–1947)*, [w:] *The Lemko Region, 1939–1947 War, Occupation and Deportation*, ed. Best P., Moklak J., Crakow-New Haven 2002, s. 183-185; Śliwa T., *Kościół greckokatolicki w Polsce w latach 1918–1939*, [w:] *Kościół w Drugiej Rzeczypospolitej*, Lublin 1980, s. 155; Wyczawski H.E., *Cerkiew greckokatolicka*, [w:] *Historia Kościoła w Polsce*, Poznań 1979, t. II, cz. 2, s. 82; Stępień S., *Maściuch Wasyl ks.*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, Lublin 2008, t. 12, ł. 170-171.